

รูปแบบในการจัดทำโปสเตอร์ เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ

มธุวัลย์ ศรีคง ค.อ.ม.

สถานเทคโนโลยีการศึกษาแพทยศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

บทคัดย่อ

การนำเสนอผลงานทางวิชาการ ด้วยโปสเตอร์ในงานประชุมวิชาการ (Symposium) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ และงานวิจัย โดยผลงานที่นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์นั้น จะแสดงผลสรุปของการศึกษาจากงานวิจัยและนำเสนอออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถอ่านและเข้าใจได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น ได้ข้อสรุปและประเด็นที่ผู้นำเสนอต้องการจะสื่อ ในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางพิจารณาในการจัดทำโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการหลักเกณฑ์ในการออกแบบเพื่อให้โปสเตอร์ที่นำเสนอผลงานนั้น มีความโดดเด่น น่าสนใจ มีความเป็นสากล และให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อ่าน

คำสำคัญ: โปสเตอร์; การออกแบบโปสเตอร์

Abstract: **Poster Design for Academic Presentation**
Mathuwan Srikong, M.S.

Medical Education Technology Center, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand.

Siriraj Med Bull 2018;11(2): 134-139

Poster presentation for academic works at Symposium mainly purposes for distributing knowledge, exchange and support academic research. Typically, poster can be displayed in various styles to allow participants to easily read and understand the outcomes of such research in short time. This article demonstrates how to create scientific poster for academic presentation. The principles and necessary information that need to exhibit in the poster, including attractive designs to make the poster outstanding and interesting are described.

Keywords: Poster; poster design

บทนำ

การประชุมวิชาการ (Symposium) ส่วนใหญ่จะนิยมนำโปสเตอร์ทางวิชาการมานำเสนอผลงานการวิจัย หรือผลงานด้านการประดิษฐ์คิดค้น โดยจัดทำในรูปแบบนิทรรศการชั่วคราว (Temporary exhibition)¹ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน สนับสนุน พัฒนา งานด้านวิชาการ งานวิจัย โดยมีเป้าหมายครอบคลุมตรงตามปณิธาน และกรอบวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ

รูปแบบในการจัดทำโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ

สิ่งที่ต้องกำหนดและวางแผนก่อนการออกแบบโปสเตอร์ ก่อนออกแบบโปสเตอร์นั้น มีเรื่องต้อง

กำหนดและวางแผนเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ ดังนี้

1. การกำหนดขนาดและรูปแบบของโปสเตอร์ จะต้องคำนึงถึงสถานที่ ขนาด แนวตั้ง/แนวนอน ขนาดกว้าง-ยาว ซึ่งขึ้นอยู่กับคณะผู้จัดประชุมฝ่ายนิทรรศการกำหนด
2. วัสดุในการจัดทำโปสเตอร์ ควรเลือกใช้วัสดุที่มีน้ำหนักเบา ง่ายต่อการติดตั้ง และจัดเก็บ
3. การออกแบบ การใช้สี และการตัดกันของตัวอักษรกับพื้นหลัง รูปแบบของตัวอักษร เนื้อหารายละเอียด (Body text) โปสเตอร์ที่มีเนื้อหา มาก ควรเลือกตัวอักษรเนื้อหาเป็นตัวพิมพ์ที่อ่านง่าย ขนาดของตัวอักษรกับระยะห่างต้องมีความสัมพันธ์กัน ระยะที่ผู้อ่านจะมองเห็นได้ชัดเจน² คือ

ระยะที่ผู้อ่านอยู่ห่างจากตัวอักษร (ฟุต)	ขนาดของตัวอักษร (นิ้ว)
8	0.25
16	0.5
32	1
64	2 ³

การออกแบบโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการมีสิ่งสำคัญที่ควรคำนึง ได้แก่

3.1 สัดส่วน (Proportion) คือความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน และขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกัน หรือต่างกัน รวมถึงความสัมพันธ์กลมกลืน ระหว่างองค์ประกอบทั้งหลาย มี 2 ลักษณะ คือ

3.1.1) สัดส่วนที่เป็นจุดเด่น (Figure Proportion) หมายถึง จุดสนใจในงานออกแบบ

3.1.2) สัดส่วนที่เป็นพื้นที่ (Area Proportion) หมายถึง พื้นที่ที่อยู่บริเวณรอบจุดสนใจโดยทั่วไปจะใช้อัตราส่วน 1:3⁴

ในการออกแบบ สัดส่วนที่เป็นพื้นที่ที่อยู่

รอบจุดสนใจ ไม่ได้ไม่สำคัญ แต่หมายถึง ที่ว่างที่ช่วยให้การออกแบบโปสเตอร์ ดูไม่หนักจนเกินไป การกำหนดสัดส่วนในการออกแบบโปสเตอร์ทางวิชาการอาจมีเนื้อหา ข้อความมาก และถ้ามีการวางพื้นที่ที่ว่างนี้ได้สัดส่วน ก็จะเป็นตัวช่วยเสริมจุดเด่นให้มีความชัดเจนมากขึ้น การกำหนดสัดส่วน จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการในส่วนอื่น ๆ มาประกอบ เพื่อให้ได้ลักษณะของโปสเตอร์ในรูปแบบการจัดทำโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ

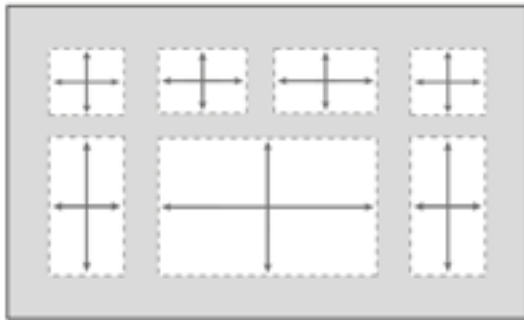
3.2 ความเป็นเอกภาพ (Unity) คือ ความเป็นอันหนึ่งเดียวกันขององค์ประกอบทางศิลปะ ทั้งในด้านรูปทรง และเรื่องราว เป็นการประสาน หรือจัดระเบียบของส่วนต่างๆ ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน

กฎเกณฑ์ต่างๆของเอกภาพ คือ ความขัดแย้ง ความ เป็นเด่น ความเป็นรอง ความแปรเปลี่ยน สมดุล และ จังหวะ⁵

3.2.1) ความเป็นเอกภาพทางความคิดใน การสร้างงาน (Concept) เป็น Monoconcept

3.2.2) ความเป็นเอกภาพทางด้านรูปทรง (Form) (รูปที่ 1)

3.3.3) ความเป็นเอกภาพทางการใช้สี (Tone)

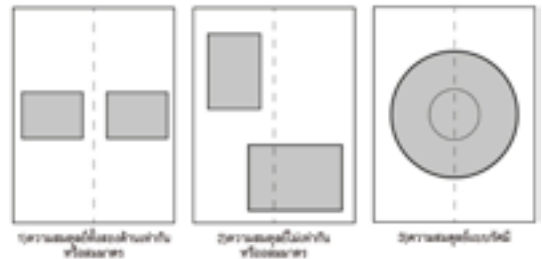
รูปที่ 1. ความเป็นเอกภาพระหว่างสัดส่วนของรูปทรงหลาย รูปทรง ที่เป็นจุดเด่นและที่เป็นพื้นที่เป็นไปตามกฎของความ ขัดแย้ง ความเป็นเด่น ความแปรเปลี่ยน สมดุล และจังหวะ
ที่มา: มฤวัลย์ ศรีคง

3.3 ความสมดุล (Balance) คือ น้ำหนักที่ เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง เพื่อ ให้เกิดความกลมกลืนความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง มี 3 ลักษณะ คือ (รูปที่ 2)

3.3.1) ความสมดุลทั้งสองด้านเท่ากันหรือ สมมาตร (Symmetry Balance) เป็นความสมดุลที่มี ม้องค์ประกอบของภาพทั้งสองด้านเท่ากัน หรือเหมือน กัน ความสมดุลในลักษณะนี้ จะสร้างความน่าสนใจ และเข้าใจง่ายที่สุด

3.3.2) ความสมดุลไม่เท่ากันหรืออสมมาตร (Asymmetrical Balance) คือความสมดุลที่มีส่วน ประกอบทั้งสองด้านไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกัน วาง อย่างอิสระโดยไม่คำนึงถึงความเท่ากันในด้านสัดส่วน ขนาด แต่ในการจัดวางนั้น เมื่อดูโดยรวมแล้วให้ความ รู้สึกที่เท่ากัน

3.3.3) ความสมดุลแบบรัศมี (Radial Balance) เป็นความสมดุลที่ออกจากจุดศูนย์กลาง เป็นรัศมี⁶

รูปที่ 2. ความสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ 1) ความสมดุลทั้งสองด้านเท่ากันหรือสมมาตร 2) ความสมดุลไม่เท่ากันหรืออสมมาตร 3) ความสมดุลแบบรัศมี เป็นการเปรียบเทียบให้ เห็นความสมดุลของน้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง
ที่มา: มฤวัลย์ ศรีคง

3.4 การเน้น (Emphasis) คือ การทำให้เด่น เป็นพิเศษกว่าส่วนอื่น ในงานศิลปะจำเป็นต้องมีส่วน ใดส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญกว่าส่วนอื่นเป็นประธาน ถ้าส่วนนั้นอยู่ปะปนกับส่วนอื่น และมีลักษณะเหมือน ๆ กัน ก็อาจถูกกลืนหรือถูกแยกความสนใจไปงานที่ไม่มี จุดสนใจจะทำให้ดูน่าเบื่อ แต่สามารถเน้นด้วยเส้น เน้นด้วยสี เน้นด้วยพื้นผิว และเน้นด้วยรูปทรง โดยเฉพาะการเน้นด้วยรูปทรง จะใช้สองส่วนร่วมกัน ได้แก่ (รูปที่ 3)

3.4.1) ตัวเด่น (Dominance) จะเป็นสิ่งที่ เด่นที่สุด และสำคัญที่สุดในงานออกแบบ โดยทั่วไป จะมีขนาดใหญ่กว่าส่วนอื่น

3.4.2) ตัวเสริม (Subordinate) เป็นส่วนที่ เสริมให้ตัวเด่นมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น⁴

รูปที่ 3. การเน้นในการออกแบบโปสเตอร์ด้วยการเพิ่มน้ำหนัก เอง ซึ่งจะเสริมให้ตัวเด่นมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ได้รับความ เป็นเอกภาพที่สมบูรณ์ขึ้น
ที่มา: มฤวัลย์ ศรีคง

3.5 สี (Color) ในการออกแบบโปสเตอร์จะเป็นที่ที่น่าสนใจและมีคุณค่าต้องอาศัยอิทธิพลของสีที่นำมาใช้ เพราะสีเป็นองค์ประกอบศิลปะที่สำคัญเนื่องจากสามารถกระตุ้นความรู้สึกให้เกิดความสนใจได้ การใช้สีเพื่อให้ได้ผลดี ในการออกแบบโปสเตอร์มีหลักดังนี้

-ไม่ควรใช้สีมากเกินไป ทำให้ดูลานตาควรใช้แสดงความแตกต่างและจุดเน้น

-ตัวอักษรควรเลือกสีตัวอักษรที่ตัดกับสีพื้นเพื่อให้ตัวอักษรเด่น และมองดูชัดในระยะไกล

-ตัวอักษรที่เป็นข้อความเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องกัน ควรใช้สีเดียวกัน

-สิ่งที่มีความแตกต่างกัน ควรแยกสีให้เห็นชัดเจน

-ควรใช้สีให้เหมาะสมกับโอกาสในการนำไปใช้⁷

และนอกจากนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องทราบในการออกแบบโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการมีดังนี้

3.5.1) วรรณะของสี (Tones) หมายถึงสภาพของสีส่วนรวม ที่ให้ความรู้สึกไม่ขัดกับสายตาจากวงจรสีธรรมชาติ มีอยู่สองวรรณะ⁸ คือ วรรณะร้อน (warm tone) เป็นสีที่ให้ความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจ มี 7 สี คือ เหลือง, ส้มเหลือง, ส้ม, ส้มแดง, แดง, ม่วงแดง, และม่วง ส่วนวรรณะเย็น (cool tone) เป็นสีที่ให้ความรู้สึกเย็นสบาย สงบมี 7 สี คือ เหลือง, เขียวเหลือง, เขียว, เขียวน้ำเงิน, น้ำเงิน, ม่วงน้ำเงิน, และม่วง

3.5.2) สีคู่ตรงกันข้าม (complementary colors) คือ สีที่อยู่ตรงกันข้ามกันในวงจรสี เป็นสีที่ตัดกันอย่างรุนแรงมีด้วยกันทั้งหมด 6 คู่คือ เหลือง-ม่วง, แดง-เขียว, น้ำเงิน-ส้ม, เขียวเหลือง-ม่วงแดง, เขียวน้ำเงิน-ส้มแดง, ส้มเหลือง-ม่วงน้ำเงินในการใช้สีคู่ตรงกันข้ามให้ถูกต้องเพื่อทำให้ภาพน่าสนใจ ควรเลือกใช้สีใดสีหนึ่งประมาณ 70-80% ส่วนสีตรงกันข้ามให้ใช้ประมาณ 20-30%⁹ เรียกว่า การใช้สีใกล้เคียงสีคู่ตรงกันข้าม หรือเลือกใช้สีเอกรงค์ (monochrome) เป็นการเลือกใช้เพียงสีเดียวแล้วเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ในการออกแบบ ทำให้ภาพมีความ

ประสาน และมีความกลมกลืน

3.5.3) โหมดของสี เทคโนโลยีของการแสดงสีบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ สามารถสร้างสีได้เพียง 3 สีเท่านั้น คือ red (แดง) blue (ฟ้า) green (เขียว) หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า RGB¹⁰ ซึ่งความแตกต่างกับระบบการพิมพ์ ในการออกแบบโปสเตอร์ ที่มีเป็นการสร้างสีในระบบการพิมพ์ 4 สี คือ CMYK เป็นระบบสีที่ใช้กับเครื่องพิมพ์ CMYK ย่อมาจาก cyan (ฟ้าอมเขียว) magenta (แดงอมม่วง) yellow (เหลือง) key (สีดำ - ไม่ใช่ B แทน black เพราะจะสับสนกับ blue)¹¹ ซึ่งเมื่อออกแบบโดยเลือกใช้โหมดสี CMYK ในการสร้างก็จะได้ชิ้นงานที่ออกมาตรงกับสีบนหน้าจอคอมพิวเตอร์

4. ภาพประกอบเนื้อหาหรือวัสดุกราฟิก เช่น รูปภาพ (picture) แผนภูมิ (chart) แผนภาพ (diagram) แผนสถิติ (graph) ซึ่งต้องอาศัยหลักการทางศิลปะประกอบด้วยเครื่องมือเพื่อใช้ในการถ่ายภาพคือกล้องถ่ายภาพ ปัจจุบันสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการสร้างวัสดุกราฟิก นอกเหนือจากกล้องถ่ายภาพ¹²

ลักษณะของภาพประกอบเนื้อหาหรือวัสดุกราฟิกที่ดี

-ภาพประกอบที่ดีควรเป็นรูปร่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีเรื่องราวตรงกับเนื้อหา

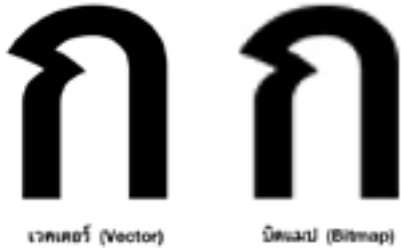
-ไม่จัดภาพ หรือตัวอักษรแน่นจนเกินไป มีขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน

-ควรใช้สีเพื่อแสดงความหมาย ความแตกต่าง เพื่อเน้นให้ชัดเจน

-การบรรยายใต้ภาพ มีข้อความบรรยายสั้น ๆ แต่บอกความหมายชัดเจน

ภาพประกอบเนื้อหาหรือวัสดุกราฟิกที่นำมาใช้ในปัจจุบัน มี 2 แบบ คือ ภาพแบบเวกเตอร์ และภาพแบบบิตแมป (รูปที่ 4)

4.1 ภาพแบบเวกเตอร์ (vector) คือ ภาพที่เกิดจากสูตรคำนวณทางคณิตศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นภาพวาดลายเส้นที่วาดจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โปรแกรม Adobe Illustrator ชนิดของไฟล์ภาพเป็น แบบเวกเตอร์ สามารถย่อขยายขนาดได้โดยไม่เสียความละเอียดของภาพ

รูปที่ 4. การเปรียบเทียบคุณภาพความละเอียดที่แตกต่างกันอย่างมาก ของภาพประกอบแบบเวกเตอร์ และ ภาพแบบบิตแมป เมื่อนำมาขยายในรูปแบบของโปสเตอร์ที่มีขนาดใหญ่

4.2 ภาพแบบบิตแมป (bitmap) คือ ภาพที่เกิดจากการนำจุดสีเหลี่ยมเล็ก ๆ หรือจุดพิกเซลมาเรียงต่อกันจนเป็นรูปภาพ ตัวอย่างของภาพแบบบิตแมป คือ ทั้งภาพถ่ายจากกล้องถ่ายภาพ และภาพนิ่งทั่วไปในอินเทอร์เน็ต¹³

ในการกำหนดความละเอียดของภาพให้เหมาะสมกับการนำไปใช้งานในการออกแบบโปสเตอร์ ควรปรับความละเอียด หรือ จำนวนพิกเซลที่มีในรูปภาพ โดยมีหน่วยวัดเป็นจำนวนเท่ากับ 300 พิกเซล/นิ้ว เพื่อได้งานผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพความละเอียดของภาพสูง ซึ่งเหมาะสำหรับการออกแบบและพิมพ์โปสเตอร์

5. การวางแผนจัดทำโปสเตอร์ เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ อาจมีหัวข้อต่างๆ ประกอบ เช่น ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้วิจัย(Author) บทคัดย่อ (Abstract) บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์ (Objective) ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ผลการวิจัย (Result) บทสรุป (Conclusion) เอกสารอ้างอิง (Reference) เป็นต้น

5.1 ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อเรื่องควรสั้นกระชับไม่ควรเกิน 10 คำ แต่ต้องบอกถึงเนื้อความในโปสเตอร์ และสื่อให้ตรงประเด็นที่สุด ชื่อเรื่องที่ดีจะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจได้มาก

5.2 ชื่อผู้วิจัย (Author) ชื่อผู้วิจัยควรจัดให้อยู่ใกล้ชื่อเรื่องพร้อมด้วยตำแหน่งและหน่วยงานที่สังกัด ตัวอักษรหากใช้ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรที่ใหญ่และเล็กปนกัน เพราะจะทำให้รู้สึกสบายตามากกว่าไม่ควรใช้อักษรใหญ่ทั้งหมดอาจทำให้ผู้อ่านสับสนเข้าใจผิดว่า เป็นตัวย่อ ชื่อเฉพาะ หรือชื่อสารเคมี

5.3 บทคัดย่อ (Abstract) ถือเป็นส่วนที่สำคัญมากที่สุด หากเป็นบทคัดย่อที่เข้าถึงเนื้อหาได้อย่างชัดเจนตรงประเด็น จะสามารถเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านได้ดี เพราะเป็นเป้าหมายหลักที่กล่าวถึงสิ่งที่ค้นพบจากการทำวิจัย

5.4 บทนำ (Introduction) ควรกล่าวถึงที่มาของปัญหา ความสำคัญ หรือเหตุผลของการทำวิจัยในเรื่องนั้น ๆ อย่างกระชับที่สุด ไม่จำเป็นต้องอ้างถึงแหล่งที่มาให้ยืดเยื้อ บอกเพียงแรงจูงใจที่ทำงานวิจัยก็พอในบางครั้งอาจนำไปรวมกับบทคัดย่อก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

5.5 วัตถุประสงค์ (Objective) จะเป็นการดีหากสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ เพราะจะช่วยให้เข้าใจได้ง่ายกว่าเขียนเป็นประโยคบรรยาย อาจใช้เพียงวลีสั้น ๆ ที่อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที

5.6 ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) เป็นการสรุปสั้น ๆ เพื่อให้ทราบถึงหลักการ กรอบทฤษฎีที่ใช้ การวางแผนสำหรับกระบวนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.7 ผลการวิจัย (Result) ใส่ข้อมูลการค้นพบที่โดดเด่นที่สุดของผลงาน ที่สามารถใช้ตอบคำถามของงานวิจัยได้ตรงที่สุด

5.8 บทสรุป (Conclusion) ควรกล่าวถึงสิ่งที่ค้นพบ ซึ่งต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของงานวิจัย โดยการนำเสนอถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ ว่านำไปใช้ประโยชน์หรือนำไปต่อยอดได้อีกหรือไม่อย่างไร

5.9 เอกสารอ้างอิง (Reference) อยู่ส่วนท้ายสุดของโปสเตอร์ ที่ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง¹⁴

รูปที่ 5. ตัวอย่างโปสเตอร์ฉบับภาษาอังกฤษ เป็นในการนำเสนอผลงานโปสเตอร์ทางการแพทย์ในนวนอน มีความสมดุลย์ ความเป็นเอกภาพระหว่างสัดส่วนของรูปทรงหลายรูปทรง สีไม่ฉูดฉาด การเน้นให้ความสำคัญกับชื่อเรื่อง โดยวางแผนการจัดทำโปสเตอร์แบ่งเป็นหัวข้อ ตามหลักการของการจัดรูปแบบในการจัดทำโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ ที่มา: มธุวัลย์ ศรีคง

สรุป

รูปแบบของโปสเตอร์เพื่อการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ส่วนใหญ่มีลักษณะการจัดรูปแบบที่เป็นระเบียบ ไม่มีสีฉูดฉาด การออกแบบโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ เน้นการยึดถือความถูกต้อง เพราะเป็นการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการ ผู้ออกแบบจึงต้องศึกษาและวางแผนการสร้างสรรค์รูปแบบก่อนการจะลงมือปฏิบัติ โดยใช้หลักการขององค์ประกอบศิลป์ ซึ่งอาจประยุกต์รูปแบบให้ทันสมัยขึ้น เพื่อให้รูปแบบในการจัดทำโปสเตอร์เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ มีความโดดเด่น น่าสนใจ และมีความเป็นสากล

เอกสารอ้างอิง

1. สมโภชน์ ธวัชพัฒนา. การนำเสนอโปสเตอร์งานประชุมวิชาการ. วารสารเวชนิต์ศน์ 2545; 13: 23-25.
2. ลัดดา สุขปริดี. บทที่ 5 การผลิตสื่อการสอนอย่างง่าย. ใน: ลัดดา สุขปริดี. บรรณาธิการ. เทคโนโลยีการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2523 หน้า 119-214.
3. ศักดา ประจุกศิลป์. บทที่ 8 การออกแบบเพื่อการประชาสัมพันธ์. ใน: ศักดา ประจุกศิลป์, บรรณาธิการ. โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม; 2537 หน้า 77-122.
4. บรรลือ สโมสร. ศาสตร์แห่งศิลปะการออกแบบสู่ชิ้นงานที่พึงประสงค์. วารสารเวชนิต์ศน์ 2545; 13:51-55.
5. ชลุด นิมสมอ. บทที่ 8 สัดส่วน. ใน: พิษณุ สุภณินิต, บรรณาธิการ. องค์ประกอบของศิลปะ (Composition of Art).

6. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์; 2553 หน้า 209-228. จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. บทที่ 6 หลักการเขียนภาพประกอบ. ใน: จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, บรรณาธิการ. การเขียนภาพประกอบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2543 หน้า 118-128.
7. มาลี แสงสลับ. การใช้สีในการผลิตวัสดุกราฟิก. ใน: เอกสารประกอบการสอน. การผลิตวัสดุกราฟิกทางการแพทย์. กรุงเทพฯ. 40 หน้า
8. สมภพ จงจิตต์ไพธา. บทที่ 4 วรรณของสี. ใน: วัชรพงศ์ หงษ์สุวรรณ, บรรณาธิการ. ทฤษฎีสี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์; 2556 หน้า 45-53.
9. ประเสริฐ พิษยะสุนทร. บทที่ 4 ทฤษฎีสี. ใน : ทัศนีย์ ผิวขำ, บรรณาธิการ. ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2555 หน้า 61-86.
10. สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์. บทที่ 11 สี ประโยชน์และโทษ. ใน: สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์, บรรณาธิการ. ศิลปะการนำเสนอแบบดึงดูดใจด้วยกราฟ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น; 2540. 304 หน้า. 247-277.
11. วิกิพีเดีย. ระบบสี CMYK. [updated 2017 Aug 3; cited 2016 jul 18]. Available from: https://th.wikipedia.org/wiki/ระบบสี_CMYK
12. ฤกษ์มันต์ วัฒนาณรงค์. บทที่ 10 การออกแบบสื่อเพื่อการสื่อความหมาย. ใน: ฤกษ์มันต์ วัฒนาณรงค์, บรรณาธิการ. เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สันทวีการพิมพ์; 2549 หน้า 364-399.
13. ปิยะบุตร สุทธิธิดา, อนันต์ วาโซะ. บทที่ 1 การใช้งาน Photoshop + Illustrator. ใน: ดนุพล กิ่งสุคนธ์, บรรณาธิการ. เรียนรู้การทำงานกราฟิกดีไซน์สิ่งพิมพ์แบบมืออาชีพ Graphic Design Artwork Photoshop+Illustrator. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: โอดีซี; 2553 หน้า 24-30.
14. อภิชัย อายระเจริญชัย. สร้างโปสเตอร์ผลงานวิจัยด้วย photoshop. [updated 2017 Aug 3; cited 2017 Jan 9]. Available from: <http://stang.sc.mahidol.ac.th/E-Handout/PDF/Photoshop2.pdf>